

Informacinis laiškas apie ekologinį žemės ūkį Centrinėje bei Rytų Europoje

NR 27

SPALIO 2010

Avalon

Kaimo plėtros skatinimas
pažeidžiamose žemės ūkio
srityse

Tel:

+31 (0)515 331955

Faksas:

+31 (0)515 331980

office@avalon.nl

www.avalon.nl

EkoConnect

Tarptautinės ekologinio
žemės
ūkio centras Centrinėje
bei Rytų Europoje

Telefonas : +49 (0) 351-
20 66 172

Faksas : +49 (0) 351-20
66 174

info@ekoconnect.org

www.ekoconnect.org

Gerbiami skaitytojai,

Daugelyje šalių ekologinio žemės ūkio plotas, lygiai kaip ir ekologinių produktų rinka nuolat auga. Kasmet ekologinis žemės ūkis plečiasi šalyse, kuriose yra didelis ekologinių ūkių skaičius, tokiose kaip, Austrija, Čekija arba Estija, taip pat kartu auga maisto pramonė ir ekologinių žaliavų perdirbimas. Šiame informaciniame laiške mes pateiksime, kaip Latvijos ir Vengrijos ekologiškai ūkininkaujantys žemdirbiai gauna pelną iš augančios bio paklausos. Taip pat panagrinėsime naują ES ekologinių produktų ženklą, kuris tikrai padeda plėstis ekologiniam sektoriui, tačiau kai kurioms organizacijoms ir rinkos dalyviams iškelia naujus klausimus, ypač susijusius su rinkos plėtra grūdų sektoriuje. Dėl sausros ar liūčių daugelyje Europos šalių tikimasi mažesnio už vidutinį grūdų derlių, dėl to kainos tik pakiltų.

Linkime malonaus skaitymo!

Christoph Arndt, Katja Bykova & Linda Huisman

Vertimas: Zita Šidlauskaitė

* * * * *

Turinys:

- [1. Ekologiškas vynas be ES nuorodos](#)
- [2. Nauja ES ekologiškų gaminių emblema](#)
- [3. Ekologiško maisto naudojimas mokyklose: galimybė vartotojams naudoti jį nuo pat ryto](#)
- [4. Ūkis kaip mokymosi vieta: daugiau sveikatos ir pramogų vaikams](#)
- [5. Ekologinio gyvulininkystės ūkio taisyklės - palaipsniui baigiasi laikinų nuostatų galiojimas](#)
- [6. Vengrija: ekologiškų delikatesų gamybos ekspertas](#)
- [7. Ekologiškas krakmolai - galimybė Baltijos bulvių augintojams](#)
- [8. Glaudžių ryšių kūrimas tarp ekologinio ūkininkavimo ir miesto vartotojų tiesioginiu pardavimu](#)
- [9. Avalon metinė ataskaita](#)
- [10. Atviroji Avalon konferencija: BŽŪP](#)
- [11. Renginiai](#)

Organic Agriculture Moving East

avalon

1. Ekologiškas vynas be ES nuorodos

2010-tųjų birželio 16. Europos komisija atsiėmė savo nuorodos pasiūlymą dėl ekologiško vyno gamybos. Buvo akivaizdu, jog valstybių narių dauguma nebalsuos už šį pasiūlymą. Ekologiško vyno gamintojų kelias Europoje dvejojasi: vieni remia žymų dabartinio sulfito kiekio sumažinimą, o kiti pasitenkina tik nežymiu jo sumažinimu ir daugiau dėmesio skiria viso vyno gamybos proceso pokitį į ekologišką pusę.

Photo: Katja Bykova, EkoConnect

Komisaras CIOLOŠ reikalavo palyginus su tradicinį vyną gaminant naudojamu SO₂ kiekiu, jį sumažinti iki 50 mg/l, bei šio reikalavimo nevykdant atitinkamai elgtis su emblema "vynas, pagamintas iš ekologiškai išaugintų vynuogių." Tačiau toks pasiūlymas buvo atmestas IFOAM ES grupės, daugumos Centrinės ir Rytų Europos šalių bei Vokietijos. Sulfitas apsaugo vynuogių sultis nuo įvairių oksidacijos reakcijų, rudos spalvos, bei pasenusio skonio. Šis chemikalas pagerina vyno kokybę palaikant jo stabilų šviežų ir sultingą vaisių skonį.

Tuo tarpu, kai ekologiško vyno gamintojai Pietų šalyse nori pabrėžti natūralaus vyno savybes siekdami žymaus leistino sulfito kiekio sumažinimo, tai Vidurio ir Rytų Europos vyno gamintojai, akcentuoja ekologiško vyno kilmės vietą ("Terroir"). Pastarieji reikalauja sulfito kiekio išlaikymą arba tik nežymų jo sumažinimą. Vyno kilmės vieta išryškina jo ypatingas savybes, kurias jam suteikta dirvos ir klimato sąlygos. Ekstremaliomis sąlygomis, daugiau nei 50% visų Vidurio Europos vynuogių gali apsirgti "botrytis" grybeline liga. Todėl sulfito klausimas esminis: Ar leisti ekologiško vyno gamybą tik ten, kur gribelinės ligos retos, ar taip pat suteikti galimybę ūkininkams, norintiems gaminti ekologišką vyną ir mažiau palankiose klimato sąlygose? Ir: Ar taip vadinamas ekologiškas vynas turėtų būti griežtai tikrinamo SO₂ kiekio vynas, ar tai turėtų būti vynas, kurio visas pagaminimo procesas remiamas regioniniu, tradiciniu, ekologišku būdu?

Dar prieš Europos komisijai atsiimant nuorodos pasiūlymą, IFOAM ES grupė pareikalavo pasekti kompromisiniu Prancūzijos pasiūlymu: iš pradžių sumažinti sulfito kiekį iki 30 mg / l, o po ketverių metų stebėjimo reikiant jį sumažinti dar daugiau. Tokio pasiūlymo privalumas: taip apibrėžtos ekologiško vyno gamybos taisyklės iš pradžių būtų prieinamos visiems augintojams, bei pripažintos viso sektoriaus atstovų. Tolimesnis sulfito kiekio sumažinimas tuomet būtų paremtas stebėjimo duomenų pagrindu. IFOAM ES grupė ragina Europos Komisiją kuo greičiau pateikti naują pasiūlymą, o ne delsti dar vienus, antrus metus. Kuo anksčiau bus išleista ekologiško vyno gamybos nuoroda, tuo labiau kils jo vertė vartotojui - ir nauja ES ekologiškų gaminių emblema, pagaliau atsiras ant ekologiško vyno gaminių.

Autorius: Christopher Arndt, EkoConnect

Vertimas: Rūta Porwoll

* * * * *

2. Nauja ES ekologiškų gaminių emblema

Nuo 2010-ųjų liepos 1 d., visiems, pagal ES ekologinio ūkio nuorodas pagamintiems gaminiams, privaloma nauja ES ekologiškų gaminių emblema kuri pereinamųjų dviejų metų laikotarpyje turėtų nusistovėti ir tapti pažįstama vartotojams.

Nauja emblema, kuri taip pat vadinama ekologišku lapu, gali būti pritaikoma tik tiems produktams, kurie buvo pagaminti pagal ES ekologinio ūkio nuostatas. ES ekologiškų gaminių emblema paženklinėtų produktų sudėtyje privalo būti mažiausiai 95 % dalių iš ekologinio žemės ūkio. Nuo 2010-ųjų liepos 1 d. ši emblema privaloma visoms fasuotoms prekėms, pagamintoms ES valstybėse. Fasutos maisto prekės, yra tos, kurios yra visiškai arba dalinai supakuotos ir kurių sudėtis negali būti pakeista be pakuotės atidarymo ar jos kitokio pakeitimo. Emblema gali būti ir savanoriškai naudojama žymint nesupakuotas, pavienes prekes, importuotas iš ES nepriklausančių šalių. Prekėms, kurios nėra visiškai ekologiškos, emblemos naudojimas draudžiamas.

Leistinas tolimesnis kitų, vietinės kilmės bei privačių emblemų naudojimas. Tačiau jos neturėtų būti ryžkesnės už ES emblemą ar kitaip ją įtakojančios.

Nauja yra tai, kad ES emblema turi būti ant gaminio matoma kartu su prekės kodu. Prekės kodas iššifruojamas taip: pirmosios dvi raidės reiškia šalies, kurioje vyko paskutinė prekės apdorojimo kontrolė (dažniausiai pakuotės), ISO kodą. Sekančios trys raidės nurodo atitinkamos ES valstybės narės ekologinio žemės ūkio kodą. Galiausiai, maksimaliai trijų skaičių numeris, nurodo kontrolinės įstaigos vietą. Prekės kodo pavyzdys: DE - ÖKO - 013. Nuo liepos 1 d. taip pat privaloma matomai prie emblemos nurodyti žemės ūkio žaliavų kilmės vietą. Tam privalomi naudoti terminai - "ES žemės ūkis" arba "ne ES žemės ūkis" arba "ES / ne ES žemės ūkis". Jeigu visos gaminiui naudotos žaliavos kilo iš vienos šalies, tuomet galima nurodyti ir šią šalį. Šalies ženklas privalo būti atspausdintas po gaminio kontrolinės įstaigos numeriu.

Pavyzdys: Naujos emblemos šviesiai žalia spalva yra tiksliai apibrėžta. Tačiau leistini ir jos variantai. Tam, kad emblema išryškinti nuo pakuotės fono, leistina apvesti jos kontūro linija. Emblemai priklauso nustatytas minimalus dydis ir ji turi būti aiškiai matoma ant gaminio. Jos aukščio bei pločio santykis yra taip pat tiksliai apibrėžtas.

DE-ÖKO-013
EU-Landwirtschaft

Pereinamasis laikotarpis emblemos pritaikymui yra du metai. Todėl produktai pagaminti bei supakuoti iki 2010-ųjų liepos 1 d. ir toliau leistini parduoti. Pakavimo medžiagos, pagamintos iki liepos 1 d., leistos naudoti pereinamuoju laikotarpiu iki 2012-ųjų liepos 1 d.

Daugiau informacijos rasite puslapyje: http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/logo_de

Autorius: Annika Murrweiss, EkoConnect

Vertimas: Rūta Porwoll

* * * * *

3. Ekologiško maisto naudojimas mokyklose: galimybė vartotojams naudoti jį nuo pat ryto

Supratimo apie sveiką ir ekologišką maistą stiprinimas gali būti sėkmingesnis jaunimo tarpe. Daugelyje šalių jau vykdomi įvairūs projektai šioje srityje. Valstybinė ekologinės kokybės taryba vykdo švietėjišką veiklą.

Jauni žmonės yra kasdieniai maisto vartotojai ateityje. Tačiau dauguma vaikų ir tėvų neturi informacijos apie sveiką mitybą. Todėl nėra geresnės vietos mūsų ateities suaugusiųjų ugdymui kaip mokykla. Viešas apsirūpinimas ekologiškais maisto produktais pabrėžia skirtumą tarp sveikatos, švietimo ir mitybos bei suteikia sąmoningas pasirinkimo galimybes. Visa tai gali būti lengvai derinama su ekologinio ir sveiko maisto švietimo koncepcija.

Source: ©BLE, Bonn/Photo: Thomas Stephan

Italija: Italijoje maitinimas mokyklose buvo labai apgalvotai panaudotas, kuriant eksperimentines ir bendravimo situacijas apie tradicinę regioninę kulinariją ir maisto kokybę. Yra labai svarbi politinė parama: Italijoje politika yra didelė ekologiškų produktų naudojimo mokyklose šalininkė, todėl visa tai įtvirtino įstatymais. (Nielsen/Christensen, Modena 2008).

Išsamesnė informacija :

http://orgprints.org/15203/1/OWC_Modena_2008_iPOPY_WS_proceedings_Strassner_et_al_CORE_seri es.pdf

Čekijos Respublika: Čekijos projektas „Bioškoly“ (Bio-mokyklos) siekia įsteigus platinimo tinklą ir sukūrus pasiūlą į mokyklas tiekti daugiau ekologiško maisto. Pagrindinis šio projekto, kuris vykdomas 62 mokyklų kavinėse, tikslas yra didinti sąmoningumą ir žinias, apie ekonominę naudą.

Čekiška internetinė svetainė: www.countrylife.cz/bioskoly

Didžioji Britanija: Viešojo maitinimo tinklas „Maistas gyvenimui“ yra dirvožemio asociacijos akredituota programa, kuri siekia papildomai kurti ekologiškų ingredientų pasiūlą. Ją sudaro virimo pamokos

mokyklose, išvykos į ūkius, su tikslu supažindinti jaunus žmones iš kur gaunamas maistas, parodyti gyvūnų poreikius ir tokiu būdu pakeisti jaunųjų vartotojų požiūrį ir suvokimą, bei nuosavų daržovių auginimas mokyklos soduose arba pasirinktame ūkyje. www.foodforlife.uk

Vokietija: Pirmąją premiją už ilgalaikį sveikatos gerinimo ir prevencijos planą Vokietijoje iš 400 dalyvių laimėjo Fritzo – Winterio bendrojo lavinimo mokykla. Joje mokiniai įgija derybinių, įvairaus bendravimo įgūdžių, taip pat pasisemia žinių apie sveiką mitybą. 100 % ekologiškas maistas yra bio tiekėjų ruošiamas sūdyta, silpnai rūkyta mėsa. Palyginus su greito maitinimo maistu, ši rūšis labiau išsaugo koncentraciją ir atminties galimybes. Kasdien studentai darbuojasi užkandinėse, kur turi galimybę ugdyti atsakomybės jausmą ir susipažinti su mokyklos maistu.

Projekto svetainės adresas: www.bildung-isst-gut.de

Kitos iniciatyvos padedančios didinti šeimų ir vaikų sąmoningumą apie ekologinį maistą mokykloje bei jungimąsi į šią veiklą, yra virimo pamokos tėvams ir vaikams, biologinis maistas tiesiai iš vietinių produktų („Nulinis kilometras“) (Italija) ir valgio gaminimo pamokos pradinėse mokyklose su VIP virėjais (Vokietija).

www.oekolandbau.de/verbraucher/erlebe/bio-erleben-2010

Autoriai: Christoph Arndt ir Inka Sachse, EkoConnect

Vertimas: Zita Šidlauskaitė

* * * * *

4. Ūkis kaip mokymosi vieta: daugiau sveikatos ir pramogų vaikams

Dramatiškai besikeičianti aplinka ir vakarietiškas gyvenimo būdas įtakoja, kad vis daugiau vaikų diagnozuojamos sveikatos problemos. Ūkininkų ūkiai šiame kontekste gali pasitarnauti kaip švietimo priemonė, skatinanti sveikatingumą ir subalansuotos mitybos plėtrą bei tuo pačiu suteikianti progą vaikams mokytis iš savo tiesioginės patirties.

Tarp vaikų ir jaunimo vis labiau plinta sėdimas gyvenimo būdas. Vokietijoje atliktas tyrimas parodė, kad 12 – 15 metų amžiaus grupėje 2002-2005 metais radikaliai sumažėjo aktyvi veikla, pavyzdžiui, važinėjimas dviračiu (nuo 71% iki 52%), laipiojimas medžiais (nuo 46% iki 32%) ir vaikščiojimas (nuo 30% iki 17%) (Brämer 2006). Ši problema negali būti išspręsta vien tik įvedant papildoma savaitinę fizinio lavinimo pamoką mokykloje. Šiuo atveju gali padėti ekologiniai mokomieji ūkiai, kuriuose vaikai gali vesti aktyvesnį gyvenimo būdą ir ugdyti sveikos mitybos įpročius.

Photo: Katja Bykova, Ökodorf Auterwitz

Gyvenimas ir darbas ūkyje padeda vaikams atverti akis ir pajusti tikrą gamtos stabuklą bei įsivertinti savo galimybes ir potencialą. Pagrindiniai tokio ūkio tikslai yra parodyti vaikams, iš kur atsiranda jų maistas, ir taip informuoti juos apie ekologiją ir aplinkosaugą. Čia vaikai taip pat susipažįsta su gyvūnų auginimu ir ekologine sodininkyste bei daržininkyste. Jie mokosi kaip ir kada turi būti pasėtos sėklos, kaip užsiauginti maistingų ir skanių daržovių. Be to vaikai taip pat gali prisidėti atliekant kasdienius ūkio darbus, tokius kaip ravėjimas, piktžolių kompostavimas, derliaus nuėmimas, kiaušinių rinkimas, kiaušinių šėrimas ar medelių sodinimas. Per šį bendradarbiavimą ir praktinę patirtį ne tik kad auga vaikų žinios apie ūkį, jie taip pat sužino, kad ir patys gali ženkliai prisidėti prie svarbių užduočių įvykdymo. Kūrybinių žaidimų ir paaiškinimų dėka vaikai gali išsiugdyti artimesnį ryšį su žeme ir aplinka ir pradėti atsakingiau elgtis su ant jų stalo patenkančiu maistu. Be to, gyvenimas tokiam mokomajame ūkyje siūlo ir įvairių kitokių veiklų bei pramogų, tokių kaip pvz. dainavimas, piešimas, vainikų pynimas arba medžio darbai. Vaikai gali mokytis kaip iš kukurūzų ir daržovių pagaminti lėles arba vesti savo ekologinį dienoraštį, kuriame gali žymėtis savo atradimus ir pastebėjimus.

Kai kuriose šalyse mokomieji ūkiai jau yra patvirtinti kaip švietimo programos dalis. Šių projektų tikslas yra žemės ūkyje kylančių užduočių, kaip sudedamosios mokymosi dalies, perkėlimas ir integravimas į mokyklos gyvenimą. Jie neturėtų būti pateikiami kaip papildomą veiklą. Sėdami, ravėdami ir sode nuimdami derlių vaikai geriau susipažins su gyvais organizmais ir šias žinias galės pritaikyti mokydami gamtos mokslų. Rūpinimasis traušiu verčia galvoti apie gyvenimo ciklus, o tai savo ruožtu gali paskatinti moksleivius daugiau domėtis ir sužinoti apie biologiją ir juos supančią aplinką. Mokomieji

ūkiai įgyja populiarumą visoje Europoje. Norvegijos Aplinkos ir gamtos mokslų universitetas siūlo kursų „Ūkis kaip mokomoji priemonė“, kurie yra esminė viso gyvenimo mokymosi („Living Learning“) dalis (www.livinglearning.org). Kiekvienais metais Vokietijoje esantys ūkiai priima šimtus vaikų iš įvairių šalių (www.auterwitz.de, www.godewin.de, www.lernerlebnis-bauernhof.de). Svetainėje www.lernenaufdembauernhof.de Jūs galite rasti mokomąjį ūkį vaikams ir savo regione.

Autorius: Katja Bykowa, EkoConnect

Vertė: Vaidotas Kilkus

* * * * *

5. Ekologinio gyvulininkystės ūkio taisyklės - palaipsniui baigiasi laikinų nuostatų galiojimas

2009-tųjų sausio 1 d. įsigaliojo nauja ES ekologinio ūkio nuostata. Tuo pačiu atsirado ir pokyčių gyvulininkystės ūkio srityje. Dar vis galioja laikinos nuostatos. Iki kada gamintojai privalės įgyvendinti naująsias nuorodas?

Ekologiniame ūkyje galioja naujos taisyklės, nurodančios kokiam laikotarpiui galvijus leistina laikyti uždaroje patalpose. Pastatuose, pastatytuose anksčiau nei 2000-ųjų rugpjūčio 8 d., galvijus galima laikyti uždaroje patalpose su specialiu leidimu iki 2013-ųjų m. pabaigos. Be to šiuo atveju reikalaujama kiekvieno gyvūno asmeninė priežiūra bei užtikrintas jų laisvo judėjimo ploto pakankamumas ir šiaudais dengta, sausa grindinio švara. Laikiniai mažuose ūkiuose bus leistina laikyti galvijus uždaroje patalpose ir nuo 2013 m., su ganymo sąlyga pievoje vasaros metu bei du kartus į savaitę žiemos metu. "Mažos bandos" apibrėžimą, pateikia kiekviena valstybė narė.

Photo: Lars Sundstrom

Tvarte, be laisvo judėjimo galimybės, galvijus, kaip ir iki šiol, galima laikyti tik penktadalį viso jų gyvenimo bei ne ilgiau nei 3 mėnesius. Kiaulių ir avių laikymui tai galioja tik su patikrinimo sąlyga mažiausiai kas du metus, o nuo 2011-ųjų sausio pirmosios tokios laikymo sąlygos bus draudžiamos.

Įsigaliojus naujai nuorodai buvo sugriežtintos galvijų kūno pažeidimo taisyklės ir tokios procedūros draudžiamos atlikti reguliariai. Visi galvijų kūno pažeidimai turi kiekvieną kartą būti patvirtinti leidimo bei privalo būti atlikti naudojant nuskausminančias priemones bei atsižvelgiant į gyvūno amžių. Paršelių kastruotė be narkozės bei nuskauminančių leidžiamos tik iki 2011 m. pabaigos. Tuomet ekologinių ūkių paršeliai bus privalomi kastruoti naudojant pilną narkozę arba nuskausminančius vaistus. Kitas būdas tai šernų auginimas. Tačiau, daugelyje šalių šernų mėsos prekyba sunkiai einasi. Tyrimai rodo, kad paršelių kastracija naudojant nuskausminančius, bet ne narkozę, sukelia gyvūnams skausmą bei stresą, o po procedūros skausmą ir elgesio sutrikimus. Būna tikėtis, kad, kol bus visiškai draudžiama kastruoti be narkozės iki 2011 m. pabaigos, bus pasiūlyti kiti paršelių kastracijos metodai, mažinantys skausmą, bei tinkantys mėsos pardavimui bei jos kokybei.

Kiti kūno pažeidimai, pavyzdžiui galvijų ragų rovimas ar dantų išlaužymas, leistini pavieniui tik su specialiu leidimu. Tokių akcijų imamasi dėl saugumo sumetimų arba esant gyvūlio gerovės pavojui.

Taisyklės pašarams, taip pat buvo sugriežtintos. Nuo 2012-ųjų sausio pirmos bus draudžiama šerti vieno skrandžio tvarto gyvūnus tradiciniais pašarais, o atrajojantiems tokios taisyklės taikomos jau dabar. 100% ekologiški pašarai vieno skrandžio tvarto gyvūnams kol kas sunkiai pritaikomi, atsižvelgiant į jų kiekį bei pristatymą, nes kiaulės bei naminiai paukščiai šeriami labai aukštos kokybės baltymų junginiais. Norėdami aprūpinti visus gyvūnus kol kas neišvengiamas tam tikrų tradicinių baltyminių pašarų naudojimas, nes trūksta jų kiekio iš ekologinės gamybos. Pirmą alternatyvą teikia ekologiškos sojos pupelės, ekologiniu būdu pagamintos aliejaus spaudimo atliekos, bei ekologiškas pieno miltelių ekstraktas.

Autorius: Annika Murrweiss, EkoConnect

Vertimas: Rūta Porwoll

6. Vengrija: ekologiškų delikatesų gamybos ekspertas

Vengrijos maisto produktų gamintojai pristato platų ekologiškų maisto produktų asortimentą. Dažniausiai tai yra aukštos kokybės produktai, kurie yra platinami ne tik vietos rinkoje, - ir ypač sveikos gyvensenos parduotuvėse - bet taip pat ir kaimyninėse Europos šalyse.

Vengrijos maisto produktų gamintojai jau seniai įgijo gerą vardą visoje Europoje. Užtenka vien prisiminti saulėje nokintas daržoves, tokias kaip pipirai ir pomidorai, taip pat marinuoti pikantiško ir aštraus skonio patiekalai. Net vengriški vynai turi gerą reputaciją dėl savo kokybės, o ne vengrų kilmės produktams dažnai yra pridėdami žodžiai "vengriškas stilius", taip siekiant parodyti produkcijos kokybę. Bent jau taip yra tradiciniame maisto pramonės sektoriuje.

Photo: Christoph Arndt, EkoConnect

Organinių maisto produktų pramonės srityje pagal rinkos apimtį Vengrija, po Čekijos ir Lenkijos, yra trečioje vietoje Vidurio ir Rytų Europoje. Tačiau Vengrijoje vis dar daugiau kaip pusė parduodamų ekologiškų maisto produktų yra importuojami. Ar yra įmanoma rasti vengriškų ekologiškų produktų ir už Vengrijos ribų? Vokietijos ekologiškų produktų lentynose jau kurį laiką yra žinomas prekės ženklas Tarpa – džemų ir daržovių pastų gamintojas. Tarpa didžiausią apyvartą turi Vokietijos ir Jungtinės Karalystės rinkose, kur jos produkciją galima rasti sveiko maisto parduotuvėse. Be to, Vengrijoje pastaraisiais metais atsirado ir kitų bioprodukcijos gamintojų, sėkmingai įsitvirtinusių vegetariško maisto rinkoje: iš jų paminėtini yra: BioBerta ir Viragoskut (prieskoniai ir daržovės, pastos, uogienės, sultys), Vitafood (pipirai ir pomidorų pasta), Sarkpont (maistinių kaštonų produktai) Rege, Regimodi (džemai) ir Vitamor (vaisių konservai), Solio (išskirtiniai aliejai, pavyzdžiui, moliūgų sėklų aliejus), REDEI (makaronai) ir BioHungaricum (šaldytos daržovės). Dauguma šių gamintojų tiekia savo produkciją specializuotoms sveiko maisto mažmeninio tinklo parduotuvėms. Tik Viragoskut, REDEI ir Vitafood parduoda savo produkciją ir tradiciniuose mažmeninės prekybos tinkluose.

Už aukštos kokybės ekologiškus produktus reikia padėkoti Vengrijos klimatui, pateikiančiam daugybę saulėtų valandų auginimo sezono metu: vaisiai ir daržovės iš Vengrijos yra tiesiog sunokę saulėje. Ir nors dėl sudėtingos logistikos ir paskirstymo šie produktai turi savo kainą, tačiau pasižymi išskirtinai puikiu skoniu. Dėl šios priežasties daugelis organinių vaisių ir daržovių produktų iš Vengrijos ir toliau turės didelę paklausą ir už šalies ribų.

Autorius: Bianca Lieske, EkoConnect

Vertimas: Vaidotas Kilkus

* * * * *

7. Ekologiškas krakmolas - galimybė Baltijos bulvių augintojams

Didžiausias iššūkis ekologiškų bulvių augintojams yra sveikų, aukštos kokybės ir gerai atrodančių ekologiškų produktų gamyba. Vis dėlto, jei jie neturi galimybių įrengti optimalių auginimo sąlygų, įsigyti rūšiavimo ir pakavimo mašinų bei atitinkamų saugojimo įrenginių, yra dar vienas sprendimas: ekologiškų bulvių, kurių nereikia nei rūšiuoti nei sandėliuoti, auginimas krakmolo pramonei. Vienas iš Latvijos krakmolo gamintojų produkciją pasiima tiesiogiai iš lauko.

Liepos mėnesį Rygoje vykusiame EkoConnect seminare "Ekologiškas bulvių auginimas - galimybė Rytų Europai" buvo aptarti visi bulvių auginimo ir perdirbimo aspektai - nuo lauko iki stalo. Baltijos šalims galimybė auginti bulves krakmolo pramonei pasirodė ypač įdomi, nes Latvijos krakmolo gamintojas "Aloja Starkelsen" (kuris dabar yra dalis Švedijos Culinar koncerno dalis, priklausanti Lyckeby grupei) ieško daugiau ekologiškos produkcijos tiekėjų. Seminaro metu bendrovės direktoriaus ponas Andrejs Hanson ir bendrovės vyresnioji agronomė ir rinkodaros vadybininkė ponia Aiga Kraukle, pristatė specifinius poreikius ir galimybes krakmolui skirtų bulvių auginimui.

Photo: Katja Bykova, EkoConnect

Dirvožemio ir klimato reikalavimai ekologiško krakmolo gamybai skirtoms bulvėms yra labai panašūs kaip ir paprastoms bulvėms. Joms reikia lengvo, rūgštaus dirvožemio (pH 5,5 - 6,5), žemė turi būti gerai parengta, be akmenų ir grumstų. Vidutinė dienos temperatūra turėtų siekti 17-18 °C, būtinos vidutinio drėgnumo arba drėkinimo sąlygos. Be to, skirtingai nei paprastoms bulvėms, krakmolo gamybai skirtoms bulvėms reikia daugiau fosforo ir mažiau azoto trašų. Taip pat naudojamos ir vėlyvosios, amarui atsparios rūšys, turinčios daug krakmolo ir didelę gražos normą, pavyzdžiui, KURAS (Agrico, Nyderlandai), Ando (Estija), Magnat (Norika) Imanta (Priekuli institutas, Latvija) ir Maret (Jõgeva, Estija).

Kokybės reikalavimai, tokie kaip dydis, purvinumas, pasitaikančios žalios ir sušalę bulvės nėra tokie dideli kaip paprastoms bulvėms. Iš 5 tonų bulvių derliaus gaunama 1 tona krakmolo (17% krakmolo gumbų kiekiui). Dėl bulvių derliaus iš anksto yra sudaroma sutartis, ir pirkėjas žaliavas susirenka pats tiesiogiai iš lauko. Siekiant nustatyti purvo ir krakmolo kiekį iš kiekvieno sunkvežimio bus imamas apie 20 kg mėginys analizei.

Bulvėse yra apie 20% krakmolo, o pats krakmolo gavybos procesas yra ilga procedūra, susidedanti iš skalbimo, malimo, centrifugavimo, sulčių atskyrimo, filtravimo ir džiovavimo iki krakmolo miltelių gavimo. Šalutiniai produktai yra bulvių plaušenos, kurios gali būti naudojamos gyvūnų pašarams ir gerai išsilaiko net žiemą, bei bulvių sultys, kurios gali būti naudojamos kaip traša laukuose ir ganyklose. Lyginant su paprastu, ekologiškas krakmolos yra daugiau gelsvos spalvos, ir nėra balinamas.

Mokėjimas už žaliavas priklauso nuo vandens masės bulvėse (bent jau 5050 g švirių bulvių pasverti po vandeniu, pagal ES reglamentą Nr 2235/2003). Ekologiškai ūkininkaujant iš vieno hektaro gaunamas ne mažesnis kaip 14 tonų bulvių derlius. Be to už ekologinę žemdirbystę yra mokamos priemokos, kurios yra bene 10 kartų didesnės negu už paprastas bulves: 142 € rudenį ir 167€ pavasarį už toną išgauto krakmolo. Priemokų sumos dydis sukėlė didelę diskusiją tarp seminaro dalyvių, tačiau p. Hanson pabrėžė: "Viskas, ką jums reikia padaryti, tai auginti. Jums nereikia naudoti savo transporto, valyti, saugoti ir pakuoti. Todėl mes manome, kad siūlome kokybišką paslaugą ir mokama už tai tinkamą atlygį."

Autorius: Inka Sachse, EkoConnect

Vertimas: Vaidotas Kilkus

* * * * *

8. Glaudžių ryšių kūrimas tarp ekologinio ūkininkavimo ir miesto vartotojų tiesioginiu pardavimu

Šiandien gamintojai turi nuspręsti, kiek pinigų ir pastangų jie gali investuoti į savo produktų rinkodarą. Ne kiekvienam pavyksta sėkmingai plėtoti savo bio ūkio parduotuvių verslą, tiekti didelėms parduotuvėms dažnai reiškia mažiau pinigų. Tuomet kokios yra tiesioginės rinkodaros galimybės?

Restoranų ir kavinių lankytojai reikalauja aukštos kokybės produktų. Ūkininkai turėtų iš karto išsiaiškinti ar jie sugebės patenkinti šiuos poreikius. Jei kokybė tinkama ir produktai tiekiami reguliariai galima plėtoti patikimus, tiekėjų ir klientų bendradarbiavimo santykius už prieinamą kainą. Institucinės tarnybos tokios kaip mokyklų ir universitetų valgyklos, vaikų darželiai ir globos namai šviežius produktus pirktų dideliais kiekiais. Pateikus pasiūlymą galima lengviau bendrauti su vartotojais ir teigti, kad produktas yra regioninės kilmės ir ekologiškas. Priklausomai nuo politinės paramos ir mokymo sistemos gali būti skatinamas ekologiškų maisto produktų suvartojimas (teigiamas pavyzdys: Italija).

Yra lengviau tiekti ekologinius produktus į mokyklas, kai ekologinis maitinimas jose yra nustatytas valstybės (kaip, pvz. Italijoje). Kur kas sudėtingiau tai taikyti, kuomet mokiniai atsineša savo maistą arba eina pietauti namo.

Gana populiarius miestuose nuo Rytų iki Vakarų, taip vadinamos dėžės, tai yra , kai vartotojai šviežių vaisių ir daržovių gali užsisakyti tiesiai iš ūkininko jo interneto svetainėje. Tada, atitinkamai pagal pateiktus kliento poreikius, viskas sukraunama į dėžę ir paliekama tiesiog prie užsakovo durų arba sutartoje vietoje mieste. Norėdami padidinti savo produkcijos patrauklumą ūkininkai iš bendradarbiaujančių bendrovių papildė savo asortimentą egzotiniais vaisiais arba produktais. Vienas Latvijos tiekėjas, savo paslaugų asortimentą papildė išskirtiniu pasiūlymu, skatinančiu klientų lojalumą:

Photo: Robert Linder

už produkcijos pristatymą nariai moka jam 5 latus per savaitę ir papildomai, 2 dienas per metus, padeda ūkyje. Pokalbio metu buvo neaišku, ar tikrai ūkininkui dėl to sumažėja darbo, tačiau jis patikino, kad visa tai teikia malonumą ir leidžiai artimiau susipažinti su klientu.

Dėl didelio klientų susidomėjimo šviežiomis ekologiškomis daržovėmis, vienas iš Čekijos ūkių ėmė siūsti produktus klientams paprastu paštu visoje šalyje. Dėmesio sulaukia net ir specialių dietų besilaikantys klientai, jie su kiekvienu siuntiniu papildomai gauna receptus ir paaiškinimus sveikos mitybos klausimais.

Yra vykdomi projektai, pagal kuriuos, ūkininkų išnuomotuose plotuose, klientai patys augina ir naudoja daržovių derlių. Tai gali būti lengvai derinama su kitų produktų pardavimu, kaip antai, mėsos. Tai praktikuojama Austrijos ir Vokietijos miestų pakraščiuose. Išsamesnę informaciją galima rasti mūsų 2010 gegužės mėnesio, 26 nr. naujienlaiškyje, staripsnyje: "[Savarankiškas daržovių auginimas – šviežios ekologiškos daržovės viso sezono metu](#)".

Tie, kurie daržoves ruoš pardavimui, kai kuriose vietovėse susidurs su realizavimo sunkumais, todėl visa tai neatneš tiek naudos, kiek teks įdėti darbo.

Pieno automatai arba kiti pardavimo automatai: šaldymo aparatai su pienu, kiaušiniams arba bulvėms galėtų stovėti įvairiose miesto centro vietose. Pavyzdys: www.brunimat.ch

Autorė: Inka Sachse, EkoConnect

Vertimas: Zita Šidlauskaitė

* * * * *

9. Avalon metinė ataskaita

Su malonumu norime Jums pranešti, kad Avalon internetinėje svetainėje jau galite susipažinti su mūsų 2009 m. metine ataskaita.

Užbėgdami už akių šiam pranešimui norime pasidžiaugti užmegztais naujais kontaktais, kurie eigoje išsivystė į du nuostabius projektus: "Naująjį Trakijos aukso projektą" Bulgarijoje ir "Žemės ūkio ir gyvenimo kokybės pagerinimo programą" Ganoje. Abiejų projektų metu mes apklausinėjome vietos gyventojus ir domėjomės kaip mūsų projektai įtakojo jų asmeninį gyvenimą. Susidomėjote? Tuomet apsilankykite mūsų interneto svetainėje (naujienos skyriuje) ir atsisiųskite ataskaitą.

Avalon nariai mūsų svetainėje taip pat gali rasti ir daugiau naujienų: neseniai (glaudžiai bendradarbiaudami su EkoConnect) savo svetainėje patalpinome keletą naujų įdomių straipsnių apie ekologinį ūkininkavimą. Prašome apsilankyti www.avalon.nl >network > extranet ir susipažinti su naujomis idėjomis ekologinės žemdirbystės srityje.

Autorius: Linda Huisman, Avalon

Vertimas: Vaidotas Kilkus

* * * * *

10. Atviroji Avalon konferencija: BŽŪP

2010 lapkričio 12-14 dienomis Avalon pastangomis organizuojama tarptautinė konferencija Slovėnijoje. Šių metų tema: Kaip mes galėtumėme pagerinti Bendrąją žemės ūkio politiką (BŽŪP)?

Šis dialogas iš esmės paremtas naujųjų ES valstybių narių ir šalių ES kandidačių pastebėjimais. Dėl įvairių administracinių, techninių, aplinkosaugos/ekologinių, istorinių ar kitokių priežasčių esamos BŽŪP priemonės ir procedūros siekiant ekologiškesnio Europos žemės ūkio nebūtinai prigyja naujosiose Europos Sąjungos šalyse. Šios problemos egzistavimas ne kartą buvo pripažintas, tačiau ji, rodos, niekada nesulaukė pakankamo dėmesio ir nebuvo gerai aptarta. Konferencijoje bus diskutuojama apie tai, kokių pastangų reikia, siekiant pagerinti BŽŪP, kad ji atitiktų realius naujų ES valstybių narių ir ES narystės siekiančių šalių poreikius. Šia tema bus diskutuojama ir turimi duomenys bus analizuojami su suinteresuotomis valstybinėmis bei nevyriausybinėmis organizacijomis, akademikais, verslo ir senųjų bei naujųjų ES valstybių narių bei narystės siekiančių šalių atstovais.

Autorius: Linda Huisman, Avalon

Vertimas: Vaidotas Kilkus

* * * * *

11. Renginiai

Datos	Renginys	Vieta	Tema	Kontaktas
07.10. – 10.10. 2010	41.Mugė: Gamta - sveikata	Liubliana, Slovėnija	Pagrindinės mugės temos: mityba, sveikata, judėjimas, aplinką tausojantis būstas	en.gr-sejem.si/fairs/calendar-of-fairs/nature-health/
13.10.- 19.10. 2010	Daržovių auginimas tiesioginė rinkodara	Dresdenas, Vokietija	Seminaras apie tiesioginės rinkodaros principus ekologinėje žemdirbystėje. Bus pristatomi daržovių auginimo ir pristatymo į namus pavyzdžiai.	www.ekoconnect.org
15.10.- 17.10. 2010	Gamtos ir maisto mugė 2010	Lodžė, Lenkija	Mugėje vyks konferencijos, prezentacijos, seminarai (taip pat ir B2B), bus organizuojami kontaktų vakarai, kulinariniai pristatymai bei įvairūs konkursai	www.naturafood.pl
12.11. – 14.11. 2010	Avalonas, vieša konferencija	Slovėnija	Konferencijos tema: "Kaip mes galime bendrą agrarinę politiką padaryti žalia?"	http://avalon.nl/data/asp/pagina.asp?volgnr=377&subject=agenda&land=uk
18.05. – 20.05. 2011	Moksliniai ekologiškų maisto produktų kokybės ir sveikatingumo tyrimai. Konferencija	Praha, Čekija	Ši pirmoji tarptautinė konferencija aptars augalinės ir gyvulinės kilmės ekologinių maisto produktų kokybės, sveikatingumo, saugumo ir gamybos poveikio aplinkai klausimus	www.fqh2011.org

Vertė: Zita Šidlauskaitė

* * * * *

Leškoti ir rasti:

Vertėjų savanorių dėka mūsų infolaiškus skaito daugiau nei 9000 skaitytojų. Norėdami sustiprinti mūsų komandą ieškome daugiau vertėjų savanorių raštu iš vokiečių/anglų į lietuvių kalbas. Prašome kreiptis šiuo adresu: redaktion@ekoconnect.org

Avalonas yra tarptautinė ne pelno organizacija Olandijoje ir aktyviai remia ekologišką žemės ūkį. Avalonas padeda kaimams Vidurio ir Rytų Europos regionuose ir tuo pačiu teikia paramą atstatant ilgalaikę kaimo visuomenę. Tokiu būdu mes padedame gamtai ir aplinkai, remiame socialines sąlygas ir vietinę ekonomiką, visada artimai bendradarbiaujame su vietinėmis organizacijomis, parapijomis, ūkininkais, įstaigomis ir t.t.

Avalono tinklas

Vienas pagrindinių mūsų tikslų yra informuojant ir diskutuojant apie ekologinį žemės ūkį ir gamtos apsaugą suburti organizacijas, vyriausybes, universitetus ir ekspertus. Žinios, gamybinio pajėgumo parama bei rinka ir vystymasis vaidina svarbų vaidmenį agrarinėms ir aplinkos politikos programoms. Veiklą sudaro seminarai, specialistų, pavyzdinių bendrovių apmokymai, institucijų bei projektų parama.

Suburiant visus dalyvius susidarė didžiulis tinklas su daugiau nei 150 veikėjų ekologinio žemės ūkio, gamtos apsaugos, biologinės įvairovės bei ilgalaikio kaimo vietovės vystymosi srityse. Šis tinklas suvienija žmones, kurie aktyviai dalyvauja Avalono projektuose bei specialistus europiniame ir tarptautiniame lygįje. Avalonas remia šį tinklą komunikacijos priemonėmis ir švietimo įrankių vystymu.

Narystė

Norite tapti Avalono tinklo nariu? Užpildykite prašom mūsų svetainėje (www.avalon.nl / Netz) registracijos blanką. Jau esate narys? Tuomet pakvieskite bendradarbius, draugas ar kitus besidominčius tapti tinklo nariais.

EkoConnect yra ne pelno organizacija Vokietijoje, kuri remia informacijos, žinių, patirties mainus ekologinio žemės ūkio srityje. Organizacija tarnauja kaip tinklas žmonėms ir organizacijoms, kurie susiję su ekologiniu sektoriumi Vakarų ir Rytų Europoje, jų susitikimams bei bedrai veiklai.

Pagrindinis siekis yra paremti ilgalaikį ekologinio ūkio vystymąsi Vidurio ir Rytų Europoje, sustiprinti ryšius tarp dalyvių bei skatinti ekologiškų maisto produktų dispoziciją. EkoConnect veikia kaip centrinė informacijos būstinė, skatina susitikimų galimybes, patirties pasikeitimą bei kvalifikacijos kėlimą, remia privačias bei valstybines įstaigas vystant ekologiško ūkio struktūras. EkoConnect remiama specialistų tarybos, kuri jai teikia patarimus tiek turinio atžvilgiu tiek strateginiais klausimais.

Narystė

EkoConnect nariai yra ekspertai ir organizacijos iš visos Europos su ilgamete patirtimi ekologiško ūkio struktūrų realizavime ir ne-ekspertai, kurie domisi ekologinės idėjos mokymu ir parama. Jūs galite padėti mums mūsų darbe, tapdami „remiančiu nariu“ arba „etatiniu nariu“. Prašom užpildyti registracijos blanką mūsų svetainėje (<http://www.ekoconnect.org/membership.html>). Jūs jau esate narys? Tuomet pakvieskite bendradarbius, draugas ar kitus besidominčius tapti EkoConnect nariais.

In Partnership with Avalon under the Network programme 2010 financed by DG Environment Life +